

Управління культури Тернопільської
державної адміністрації
Державна обласна універсальна наукова бібліотека

Науково-методичний
відділ

*Професійне досьє
бібліотекаря*

Інформаційний
бюлетень № 4(3)

***ВІТАЄМО
З НАСТУПАЮЧИМИ
ЗИМОВИМИ СВЯТАМИ,
НОВИМ РОКОМ,
РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!
ХАЙ ЩАСТИТЬ НАМ УСІМ !***

Колектив Тернопільської ДОУНБ

Тернопіль – 2002

За II кв.	91	32	59	469	
Липень	31	8	23	184	
Серпень	31	11	20	160	24 серпня – День незалежності України
Вересень	30	8	22	176	
За III кв.	92	27	65	520	
Жовтень	31	8	23	184	
Листопад	30	10	20	160	
Грудень	31	8	23	183	31 грудня – 1 год. передсвяткова
За IV кв.	92	26	66	527	
За рік	365	113	251	2002	

Упорядник
Редактор

Польова Г.І., завідувач НМВ
Моліцька Г.С., заступник директора з наукової роботи

Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Відповідальний за випуск

Філюк С.Т., провідний методист НМВ
Сливяк О.О., головний методист НМВ
Вітенко В.І., директор ДОУНБ

Бюджет робочого часу на одного працівника	1672 год.
Відпустки	248 год.
Лікарняні	40 год.
Непередбачені витрати	42 год.

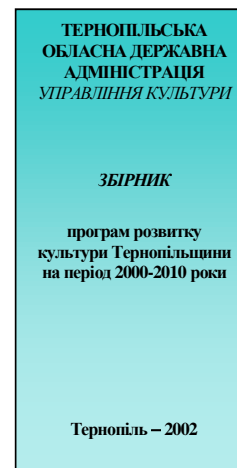
Склала

Г.С.Моліцька, заступник
директора з наукової роботи ДОУНБ

**РОЗРАХУНОК
робочого часу на 2003 рік**

	Кален-дарні дні	Вихідні дні	Робочі дні	Робочих годин	Святкові
Січень	31	10	21	167	1 січня – Новий рік 7 січня – Різдво Христове 6 січня – 1 год. передсвяткова
Лютий	28	8	20	160	
Березень	31	11	20	159	8 Березня – Міжнародний жіночий день 7 березня – 1 год. передсвяткова
За I кв.	90	28	61	486	
Квітень	30	9	21	167	27 квітня – Пасха 26 квітня – 1 год. передсвяткова
Травень	31	12	19	151	1-2 травня – День Міжнародної солідарності трудящих 9 травня – День Перемоги 8 травня – 1 год. передсвяткова
Червень	30	11	19	151	15 червня – Трійця 28 червня – День Конституції України 27 червня – 1 год. передсвяткова

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

До збірника увійшли програми розвитку галузі культури Тернопільщини на період 2000-2010 роки і є виконанням відповідних актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства культури і мистецтв України та обласної державної адміністрації. Програми, як правило, прийняті на сесії обласної ради, або затверджені розпорядженням голови обласної державної адміністрації.

Це дає змогу зміцнити матеріально-технічну базу закладів культури, закріпити і поглибити зроблене за роки незалежності України. Адже кожна програма – це значні кошти, без яких не може обійтися жодна галузь народного господарства держави, в тому числі і культура.

Збірник дасть змогу органам виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівникам установ і закладів культури предметно, активніше брати участь у відбудові культури незалежної України.

БІБЛІОТЕЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Правова та організаційна основа методичної роботи в ЦБС

Законодавча база в бібліотечній справі України оновлена. Це зобов'язує бібліотекарів-практиків організувати роботу публічних бібліотек області в новому правовому полі. Воно окреслюється такими галузевими документами: Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” (2000 р.), постановами Кабінету Міністрів України “Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками” (1997 р.), “Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності” (1997 р.), наказом Міністерства культури і мистецтв України “Про затвердження Положення про централізовану бібліотечну систему” (2001 р.). Прийнято ряд розпорядчих документів обласного рівня.

“Положення про централізовану бібліотечну систему” закріпило організацію структурно-цілісних утворень, якими є централізовані бібліотечні системи. Правочинність їх підкріплюється рішенням сесій районних рад.

Відповідно до Закону України “Про місцеве самоврядування” (1997 р.) органи місцевої влади мають повноваження на створення умов для соціально-економічного і

ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Інформація про передплату періодичних видань

на _____ півріччя 200 _____ року в
_____ ЦБС станом на _____ 200__ року

Передплата	Всього по ЦБС	в т.ч. по філіалах
1. Кількість назв:		
газети		
журнали		
укр. мовою		
рос. мовою		
іншими мовами		
2. Кількість примірників		
3. Сума фінансування (в грн.)		
з районного бюджету		
сільських Рад		
інші джерела		

названою темою виступив директор В.Вітенко.

Відбулася презентація інформаційного бюлетеня “Професійне досє бібліотекаря”.

27 вересня 2002 року в бібліотеці відбулися урочини з нагоди святкування Всеукраїнського дня бібліотек.

Кращі фахівці були нагороджені грамотами Міністерства культури і мистецтв України, облдержадміністрації, управління культури.

Свої вітання колективу подарували фольклорний ансамбль “Візерунок”, жіноче вокальне тріо обласної філармонії, заслужені артисти України Гриць Драпак, Борис Репка.

4 листопада 2002 року в читальному залі ДОУНБ було проведено презентацію першого тому нового фундаментального видання з історії української культури.

На презентації виступили Ханас М.І. – доцент кафедри філософії та історії ТАНГУ, Ільчук Ярослав – студент цього навчального закладу.

“Збереження пам’яток національної культури” – така тема виступу заступника директора з наукової роботи ДОУНБ Моліцької Г.С.

Огляд наукових праць з історії культури, створених у ХХ столітті зробила завідувачка відділу читального залу Колевінська Т.М.

12 листопада 2002 року в Тербовлянській ЦБ відбувся районний семінар-практикум бібліотечних працівників на тему: “Інноваційні підходи до обслуговування користувачів бібліотек села”, на якому виступили з консультаціями працівники ДОУНБ – завідувачка відділом краєзнавчої літератури і бібліографії Ленчишин А.О., головний методист НМВ Слив’як О.О.

культурного розвитку. Централізована бібліотечна система є складовою соціально-культурної інфраструктури району і юридичною особою за статусом. Тому правовий механізм взаємовідносин з місцевою владою базується на основі чинних законів і має знайти відображення в статуті ЦБС.

На центральну бібліотеку (згідно Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” (2000 р.) та “Положення про централізовану бібліотечну систему” покладені завдання районного методичного центру.

Організаційно-методичні відділи ЦБ керуються в своїй роботі правовими нормами названих законодавчих актів у бібліотечній галузі. В даний час дуже важливо внести необхідні зміни в “Положення про організаційно-методичний відділ” та “Посадові інструкції методистів” (розділ “Загальні положення”), перерахувавши назви вищевказаних документів.

Методисти ЦБ забезпечують ефективну діяльність ЦБС в цілому.

Сьогодні пріоритетними напрямками організаційно-методичної роботи є: участь у формуванні бібліотечної політики в регіоні; розвиток і зміцнення співпраці бібліотек і органів місцевого самоврядування; моніторинг* діяльності бібліотек-філій, розробка методичних матеріалів; підготовка і

** моніторинг – система методів стеження за змінами в бібліотечній справі.*

проведення заходів з підвищення кваліфікації кадрів.

Методична служба ЦБ бере участь у вирішенні поточних і перспективних питань бібліотечно-інформаційного обслуговування населення, за завданням виконавчих органів влади розробляє, ініціює, готує пропозиції щодо стратегічного планування бібліотечної справи в районі.

Сьогодні на обласному рівні діють програми: “Програма збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000-2005 роки”, “Програма поповнення бібліотечних фондів на період до 2005 року”, “Обласна програма інформатизації бібліотечної галузі Тернопілля на 2002-2003 роки”. В районах – “Програми поповнення бібліотечних фондів на період до 2005 року” та програми з пріоритетних напрямків діяльності.

Методичні служби повинні регулярно здійснювати контроль та аналіз їх виконання.

Бібліотечний портрет кожного району Тернопільщини неодинаковий. Створені нові типи бібліотек (Гусятинська, Заліщицька, Чортківська ЦБС), на внутрісистемному рівні профілюють свої ресурси бібліотечні заклади м.Тернополя, діє 72 освітньо-культурних комплексів.

Методичні служби мають чітко визначити мету, мати бачення їх майбутнього, вивчати стан справ на місцях в інноваційних закладах культури, підводити підсумки та корегувати їх діяльність.

18 червня 2002 року в бібліотеці відбувся мистецький вечір, присвячений 125-річчю від дня народження нашої землячки, народної художниці України Олени Львівни Кульчицької.

Олена Кульчицька увійшла в історію українського мистецтва як майстер графіки, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва. З цікавою розповіддю про художницю виступила завідувача науково-просвітнім відділом обласного художнього музею Тетяна Позднякова. З фондів художнього та краєзнавчого музеїв були представлені графічні роботи, репродукції, твори декоративно-ужиткового мистецтва, а також книги, присвячені життю та творчості талановитої майстрині.

5 серпня 2002 року розпорядженням голови обласної державної адміністрації І.І.Курницьким затверджена “Програма поповнення бібліотечних фондів області на період до 2005 року”.

12 липня 2002 року на базі бібліотеки-філіалу с. Білозірка Лановецької ЦБС було проведено семінар-практикум працівників культури.

У семінарі взяли участь та виступили заступник голови райдержадміністрації В.А.Козира, заступник голови районної ради В.А.Ткачук, завідувач відділом культури райдержадміністрації Ф.С.Вечоринський, заступник начальника управління культури облдержадміністрації О.Ф.Табачук, заступник директора з наукової роботи ОУНБ Г.С.Моліцька, завідувач відділу краєзнавчої літератури та бібліографії А.О.Ленчишин, директор обласної бібліотеки для дітей Н.С.Новіцька, голови сільських рад.

26 вересня 2002 року проведено День спеціаліста для працівників обласної наукової бібліотеки “ОУНБ в інформаційному просторі регіону”. З консультацією за

ХРОНІКА ПРОФЕСІЙНОГО ЖИТТЯ

16-18 квітня 2002 року група працівників ОУНБ навчалася за курсом “Рекламна діяльність бібліотек”, який проводила доцент кафедри бібліотекознавства Державної Академії керівних кадрів Шевченко І.О.

15-17 травня 2002 року в м. Євпаторія проводилася четверта щорічна “Травнева школа” для бібліотечних фахівців, присвячена питанню реалізації програми “Створення регіональних інформаційних порталів та інформаційних центрів на базі публічних бібліотек”. В роботі школи брали участь: Молицька Г.С. – заступник директора ОУНБ з наукової роботи та Проців О.А. – завідувачка сектором депозитарного зберігання фонду.

21 травня 2002 року в читальному залі бібліотеки відбувся вечір, присвячений творчості Гніздовського Якова Яковича (1915-1985) – українського графіка, живописця, кераміста та мистецтвознавця. З цікавою та змістовною лекцією виступила завідувачка відділом Тернопільського художнього музею, мистецтвознавець Собкович Наталія Григорівна.

Присутні ознайомилися з оригіналами, репродукціями картин, а також літературою, присвяченою життю та творчості талановитого художника.

8-16 червня 2002 року директор ОУНБ В.І.Вітенко прийняв участь у роботі 9 міжнародної конференції “Крим-2002”.

Джерелами відомостей про показники роботи, професійний рівень кадрів, новий досвід є планова і облікова документація, матеріали нарад і семінарів, відгуки читачів про рівень обслуговування, публікації в засобах масової інформації.

Інформація про роботу бібліотек-філій кумулюється в методичному центрі ЦБ. Вона має бути оформлена у вигляді порівняльних статистичних таблиць і картотек, а саме: мережа ЦБС, соціально-економічний профіль району, бібліотечні кадри, бібліотечні новації. Статистичні дані моніторингу виконання діючих у бібліотечній галузі довгострокових програм подаються у вигляді схем, діаграм і графіків.

Така база даних є основою для порівняльного аналізу діяльності ЦБС в цілому, окремої бібліотеки за певний термін, дає можливість прослідкувати доцільність застосованої структурної чи технологічної новації.

Аналізуючи всі відомості, методисти мають обґрунтовані підстави для прийняття методичних рішень і рекомендацій щодо діяльності бібліотек-філій шляхом надання консультаційно-методичної допомоги. В цій роботі приймають участь не тільки методисти, але й фахівці інших підрозділів ЦБ.

Методичні розробки (письмовий вид консультування) апробуються на базі ЦБ або бібліотек-філій.

Предметом консультування є освоєння певних новацій.

Враховуючи те, що бібліотека все більше і більше виступає як об'єкт ринкової економіки, керівництво ЦБС, методисти (бібліотечні менеджери), працівники структурних підрозділів ЦБ, ЦДБ організують роботу, навчання бібліотекарів з бібліотечної реклами, фандрейзингу, іміджу та інших інноваційних технологій.

Залученням додаткових коштів до бюджету ЦБС займаються також методисти, які не обов'язково шукають гроші, але в своїй професійній діяльності повинні охоплювати всі можливості фінансових надходжень від фандрейзингу.

Методична діяльність – робота творча, яка вимагає постійного пошуку нових шляхів ефективності і якості. Моделюючи бібліотеку третього тисячоліття, методисти мають можливість змінити стереотипи минулого на основі використання нових нормативно-правових актів та знань з організаційно-управлінської діяльності.

Служив Богові та Україні // Тернопіль.- 1992.- № 2.- С. 11-13.

Хома І. Патріарх Йосиф Сліпий. Молодість, покликання, студії // Свята Софія: Бюл. реліг. т-ва. Українців католиків.- 1998.- Числ. 1.

Чепурко Б. На повернення Йосифа Сліпого в Україну-Расенію-Оріяну // Богословен: Духовна поезія західноукраїнських авторів.- Тернопіль, 1994.- С. 440.

“Щоб ви любили один одного” // Тернопіль.- 1991.- № 1.- С. 11-12.

***Цей сценарій нам люб'язно представила
Підволочиська центральна бібліотека.***

щоб Він допоміг нам завершити
нашу тугу за єдність і наші змагання,
за церковне з'єднання у здвигненні
Патріархату Української Церкви!
(Із Заповіту Патріярха Йосифа)
(Хор виконує пісню *“Боже великий, єдиний”*)

Література:

- Бучинський М. Батько Церкви та народу // Київ.-1994.-
№ 1.- С.103-104.
- Вони були учнями гімназії // Тернопіль.- 1992.- Дод. №
3.- С.26-27.
- Гімн Тернопільської Гімназії ім. І.Я.Франка. Сл.
І.Я.Франка, муз.М.В.Сидори// Тернопіль.- 1992.- Дод. № 3.
- Жила В. Ісповідник віри – Йосиф Сліпий // Визвольний
шлях.- 1996.- № 2.- С. 249-253.
- Жук О. Молитва // Жук О. Віршовирій.– Підволочиськ,
1994.- С. 12.
- Завіщення Блаженнішого Патріярха Йосифа // Людина і
світ.- 1992.- № 11-12.-С.4-8.
- Заповіт Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого.- Реліг.
т-во “Свята Софія”, 1999.
- Кардинал Любачівський “Не бийтеся, бо то не є
Христова наука...”// Дніпро.- 1992.-№ 10-12.- С. 184-189.
- Лавра Б. 90 молитов // Визвольний шлях. - 1982.- №2. - С.
131.
- Опалко П. Йосиф Сліпий. Мученик за Христа й Україну
// Тернопілля – 97: Регіон. річн.- Тернопіль: Збруч, 1997.- С.
166-177.
- Опалко Н. Хресний шлях Йосифа Сліпого // Рідна
школа.- 1998.-№ 1.- С.10-14.
- Пам'яті Патріярха Йосифа Кардинала Сліпого:
Матеріали наук. конф.- Львів, 1994.
- Патріярх Йосиф Сліпий.-Львів, 1991.
- Роман С. Голят: Твори Патріярха Йосифа // Визвольний
шлях.- 1998.- № 8.- С. 1017-1020.
- Сліпий Й. “Пом'янув я дні давні і повчився з усіх діл
твоїх” // Державність.- 1993.- № 1,- С. 39-40.

Література:

1. Методические службы библиотек и организация их
работы // Справочник библиотекаря. – СПб, 2000. –
С. 336-338.
2. Петрова Л. Правові основи трансформації
сучасної бібліотеки // Вісник Книжкової палати. – 2002. – № 8.
– С. 14-19; № 9. – С. 16-21.
3. Тавальбех Алі Стратегічний менеджмент: його
зміст і завдання в бібліотеках регіонального призначення //
Вісник Книжкової палати. – 2000. – № 10. – С. 19-20.
4. Иванова Б. Фандрейзингу нужно учиться:
[Менеджмент] // Библиотека. – 2002. – № 2. – С. 26-28.

Польова Г.І., завідувач НМВ

Його Дух житиме вічно

Сценарій вечора, присвячений 110 річниці Йосифа Сліпого

Дійові особи:

Ведуча
Доля
Диктор
Хресна
Хресний
4-и промовці
2-а читці

На театральній завісі – хрест, зроблений із вишитих старовинних рушників. З лівого боку, внизу, - портрет Йосифа Сліпого. Справа – цифри 110, низ яких переплетений терном і лавром. Під портретом столик, застелений білою скатертиною, на якому стоїть підсвічник із свічкою та Святе Письмо.

На сцені столик, прикрашений старовинним рушником, живі квіти.

(Звучить музика)

Повільно відкривається сцена. Висвітлюється портрет Йосифа Сліпого. Виходить ведуча в старовинному українському строї.

Ведуча: З сільської хати, з Богом в серці й на устах
Пішов у світ, не знаючи, що буде,
Що поведе дорога непроста
В науку, до священництва, до суду,
Пошле йому багато лиха і страждань
В страшних мерзлотах каторги Сибіру.
Та не зламався від нелюдських катувань,
Бо мав завжди у серці щирю віру.
А після звільнення була дорога в Рим,
Де він молився за єдину нагороду:
Аби на віки вічні вірний херувим
Був оберегом церкви рідного народу.

домовину, в якій я спочину, на рідну Українську Землю і покладіть її у храмі Святого Юра у Львові, біля гробниці Слуги Божого Андрея...”

(Звучить літургійна пісня)

Ведуча:

Молюся, Господи, за все, що посилаєш
Що в круговерті буднів бережеш.
За те, що безліч істин відкриваєш,
І за страждання я молюся теж.
Молюсь за те, що у безсонні ночі,
Коли думки кружляють, мов птахи.
Мені на все Ти відкриваєш очі
І кажеш, до якої йти мети.
Молюся я за всю свою родину,
Йй прошу прощення усіх гріхів.
І щоб прожита нею кожна днина
Душ не гнітила протягом років.
Молюся, руки зводячи до неба:
Прости мої помилки і чужі.
Мені в житті нічого більш не треба,
Коли Ти Господи, в моїй душі.

(Виходить Доля)

Доля: Життя погасло... Я до Бога і зірок
Полинула сама, неначе зірка,
Словами Йосифа звернись:
Хай кожен крок
Веде всіх, щоб не стало гірко
Від злої долі, - до єднання
Згуртуйтеся в одну родину,
Про це прошу в останню хвилину.
(Доля гасить свічку).

Диктор:

Отож заповітую усім:
Моліться, працюйте й боріться
за збереження християнської душі
кожної людини українського роду
і за весь Український Нарід
і просіть Всемогучого Бога,

І, дійсно, перебуваючи у Римі біля собору Святої Софії, я відчула, ніби там є часточка нашої України, шматочок рідної землі, нашої культури, яку поважають інші нації, інші народи, тому що коли заходиш на територію Святої Софії, то відразу кидається в очі пам'ятник генію українського народу, перед яким схиляється весь світ – Тарасу Шевченку. Церква має свою газету, яка видається на українській та італійській мові. Привертає увагу монумент – три Ангели, які тримають у руках чашу, український католицький університет, де студіюють майбутні священники, музей Й.Сліпого і бібліотека. Милують око квіти біля погруддя Івана Котляревського.

Тамуючи подих, ми заходили в музей. Експурсію вів Владика І.Хома – колишній секретар Й.Сліпого. В музеї експонується кореспонденція Й.Сліпого, подарунки, нагороди, дипломи, фотографії. А особливу мою увагу привернула експозиція речей Блаженнішого, в яких він був на засланні: ватні штани, куфайка, кеди, ложка, годинник і особливо сорочка – латка на латці. Ці речі передала в музей сестра Й.Сліпого. Зі слів І.Хоми ми дізналися, що вже перед смертю Кир Йосиф Сліпий мав мрію – заповітну мрію – побувати в Заздрості в рідній домівці, відвідати свій рідний край – мальовничу Україну. Але цього йому не судилося здійснити.

І, перебуваючи на Молебні, де ввіряли Кардиналу Гузару Святу Софію в Римі 17 листопада 2001 року, бачачи, що поряд з високими чинами духовенства і монашества з різних країн, є посол нашої держави в Італії, відчуваєш, що наша церква вже не малоросійська чи спольщена, а своя – Українська Греко-католицька церква, яку визнає увесь світ. І в цьому відчувається велика заслуга кардинала Йосифа Сліпого.

Ведуча: Взагалі, він усе робив для церкви та богословської науки і одійшов у вічність як Мойсей. Хоча Мойсей мав щастя, бо з гори міг подивитись, як його народ поборов Єрихонські мури. А він не бачив і того, бо помер на 93-му році 7 вересня 1984-го, ще до відродження Греко-Католицької Церкви в Україні. В своєму “Заповіті” Він просив: “Поховайте мене в нашому Патріаршому Соборі Святої Софії, а як воплотиться наше видіння і востане на волі наша Свята Церква і наш український народ, занесіть мою

Бо він народу й Богу присвятив життя,
Служив трудом духовним і знаннями,
За шлях свій обраний не мав ні крихти каяття,
Благав опіки Божої над нами.
Святую віру під вагою довгих темних літ,
На щастя, не змогло здолати лихо.
Хай Патріарха Йосифа здійсниться заповіт:
“Народе, об’єднайся й стань великим!”

Так, ці слова належать Великому Синові українського народу, Блаженнішому Патріарху Йосифу Сліпому, 110-ту річницю якого ми вшановуємо.

(Ведуча підходить до свічки і запалює її)

Голос диктора читає “Отче наш...”

(Тихо звучить музика. Виходить Доля (дівчина, одягнена в білу довгу сорочку з терновим вінком на голові, як символ долі Йосифа Сліпого)

Доля: Я доля Йосифа. Він сам мене обрав,

Хоч знав: страждатиме надміру.

Він все прийняв лиш за єдине, за одне,

За пресвяту нашу віру.

Я перед ним схиляюсь, як раба,

І перед тим, як йшов він на страждання,

Зламати не зуміла боротьба його високого переконання!

(Звучить музика. Виходять хресні (чоловік і жінка, одягнені у старовинні національні костюми) з крижмою в руках)

Хресна: 17 лютого року Божого – 1892-го у сім’ї Івана Коберницького і Анастазії, з роду Дичковських, - народився син Йосиф. Він був останньою, восьмою дитиною у сім’ї.

Хресний: Змалечку Йосиф хворів. Батьки возили його до лікарів у Струсів, Микулинці, і він, з Божою допомогою, видужав.

Хресна: Йосиф ріс дуже цікавою дитиною. Маленьким любив збирати квіти, щоб святити на Спаса. Одного разу він запитав маму: “А навіщо так багато Ви берете квітів?” На що мати відповіла: “Кожна квіточка проситься, щоб її посвятити”. З тих пір збирання квітів для посвячення стало улюбленим

заняттям малого Йосифа.

Хресний: Взимку хлопці брали його на руки і носили з собою колядувати або віншувати на Свята і на Новий Рік.

Хресна: У шість років Йосиф почав ходити до народної школи. Був дуже здібним учнем. Проте, найпершим учителем його був брат Роман, а першою книжкою – Український Буквар, яку купив Роман.

Хресний: На шостому році життя малий Йосиф приступив до святої Сповіді і святого Причастя.

Хресна: З малих літ батьки слідкували, щоб Йосиф ріс скромною і побожною дитиною. Часто у сім'ї мати розповідала про страдницьке життя святих. Після цих розповідей малий Йосиф, щоб зм'якшити їхні страждання, висипав зерна гречки на підлогу і голими колінами клякав на них і говорив “Отче наш...”

Хресний: Після закінчення народної школи у Заздрості Йосиф Сліпий перейшов на навчання до школи у Вишнівчику, де жила його рідна сестра Розалія. Тут, у школі, він вже мав “Кобзаря” і вчив напам'ять “Думи мої...”

Хресна: У Вишнівчику Йосиф постійно ходив щонеділі до церкви, любив спів. Йдучи щодня до школи, проходив попри церкву і перед місійним розп'яттям щодня клякав і молився за успіх у науці. З дитинства батьки виховували його у глибокому християнському дусі, прищеплювали почитання Пресвятої Тройці, Матері Божої і святого Миколая.

Хресний: В 1903 році Йосиф закінчив четверту народну клясу з найвищими балами в свідоцтві.

(Вірш “Сон Йосифа Сліпого” (про дитячі роки))

Ведуча: Після закінчення школи у Вишнівчику Йосиф повернувся до Заздрості і розпочав підготовку до вступних іспитів у гімназію.

(На фоні музики виступає гімназист (Юнак, одягнений у форму гімназиста))

Гімназист: “Коли я хотів би коротко схарактеризувати своє життя, то мусив би поділити його на три періоди, або етапи: двадцять п'ять літ, може, і звише, не вчисляючи дитинства, згадує Блаженніший, - я був студентом...”

1903 рік. Вибрався Йосиф Сліпий з батьком фірою до

жорстокою репресивною більшовицькою машиною.

Владика відновлює свою діяльність. 1963-й рік – Верховний архієпископ Католицької Церкви. 1965 – Кардинал.

За двадцять років об'їхав всі поселення, де були українці, і всюди боровся за єдність церков. Він говорив: “Єдиним видимим знаком єдності повинен бути єдиний Патріархат Української Церкви”.

Його сучасники згадували, що коли Кардинал Сліпий прилетів до Канади, то поцілував її землю, що прихистила українців, і негайно поїхав до лікарні, де лежав хворий митрополит Української православної церкви Іларіон (Огієнко).

Кир Йосиф постійно дбав за престиж Української Греко-католицької церкви. Велику увагу приділяв українській католицькій освіті. Він заснував український греко-католицький університет ім. Св. Климентія з бібліотекою, видавництвом та архівом. На його рахунок відновлення науково-популярного журналу “Дзвони” і релігійного часопису “Нива”, журналу “Богослов'я”.

Він став ініціатором будівництва на околицях Риму, за зразком Софії Київської, Собору Св.Софії, відновлення чернечого чину о.Студитів, відкриття відділень Українського греко-католицького університету в Чикаго, Вашингтоні, Філадельфії, Лондоні. Придбав і відновив парафіяльний храм Жировицької Матері Божої, активізував працю Українського Богословського Наукового Товариства, опублікував понад 200 праць. За наукові досягнення стає дійсним членом Тіберійської Академії в Римі. Відновив Український Вільний університет у Мюнхені і став його почесним доктором, а також у багатьох університетах США і Канади. Його багата спадщина склала низку публікацій про Св. Трійцю і Св. Таїнства. Він – аристократ духу і меценат.

За час перебування в Римі Йосиф Сліпий не раз сколихував Ватикан і весь католицький світ своїми заходами на захист України та її Церкви. Завдяки його закликам і словам багато людей в діаспорі відчували гордість в собі, що вони є українці, що пізнали своє українство, свої корені, звідки вони походять.

нас”.

Ми засмучені поїхали додому. Митрополит залишився ще на довгі місяці в тих страшних умовах, аби перетерпіти все, залишитися вірним Церкві і рідному народові.

Читець: Владика Йосиф Сліпий відбував один срок ув’язнення за другим. 1945. 1953. 1957. 1962.

В останній декаді січня 1963 р. його знову викликали на розмову. Та запропонованою йому пропозицією був здивований: йому веліли залишити барак і перейти до лазарету. Для в’язнів лазарет – мрія, бо тут тепло, чисто, є ліжка, а не дерев’яні нари на декілька поверхів із сінниками, наповненими листям або травою. Збагнув, що щось сталося, але що саме, не міг зрозуміти. Не задавав питань, бо в’язнів у таборі відучили задавати будь-які запитання. І тільки від керівника концтабору, куди його завезли автомашиною, вловив лаконічну фразу: “Верховна Рада помилувала Вас, щоб зробити послугу Папі Івану ХХІІІ”. Того ж дня ввечері, під час перевірки на табірному майдані, власті представили міністра культури республіки Мордовії, який публічно оголосив, що в’язень Йосиф Сліпий помилуваний Верховною Радою СРСР.

Наступного дня Митрополитові дали цивільний одяг, а з кухні начальника табору, вперше за вісімнадцять років тюремного життя, одержав тарілку м’ясного бульйону. Увечері того дня, 27 січня, ворота концтабору назавжди закрилися вже за колишнім багаторічним каторжником – Йосифом Сліпим.

Ведуча: Владика до останньої хвилини не знав своєї подальшої долі після каторги. Після заслання життя Йосифа Сліпого продовжується в Римі.

(Читець розповідає про перебування Й.Сліпого у Римі на фоні пісні “Аве Марія”)

Читець: В історії людства не раз траплялося, що увага світу була прикута до однієї людини, в руках якої зосереджувалася доля мільйонів. Але ще ніколи досі в центрі уваги світу не стояла українська людина. Такий факт стався на початку 1963 року. Цей українець через ніч став історичною постаттю, бо, не маючи жодної влади, донедавна відданий на поталу безправ’ю і насильству, вийшов переможцем у двобої з

Тернополя, щоб зложити вступні іспити до гімназії. Під час вступного іспиту були диктанти з української і німецької мов та, мабуть, з рахунків. Йосиф написав їх з відзнакою і був звільнений від дальших іспитів, повернувся до Заздрості.

30 серпня попрощався з рідними і виїхав до Тернополя. “Ніколи не забуду тих сліз, - оповідає потім Блаженніший, - якими супроводжувала мене мама до воріт”.

Моє ціле життя було і є тісно пов’язане, й за те слава Богу, з долею і недолею мого народу...

(Розповідь переривається піснею про Україну)

Попливли гімназійні роки. В неділі і в свята гімназисти ходили на служби Божі до парафіяльної церкви. Два або три рази в році учні ходили до Сповіді, а Йосиф Сліпий приступав і частіше. Протягом навчання в гімназії гімназист Сліпий добре вивчив грецьку, французьку мови і вже у VI-му класі став “відзначаючим”(відмінником).

Катехитом в цей час в гімназії був отець – доктор Микола Конрад, який дуже опікувався молоддю. (У червні 2001 року Микола Конрад проголошений Вселенським Архієреєм Папою Іваном Павлом II - Блаженним).

У 1911 році Йосиф Сліпий з відзнакою закінчив Тернопільську гімназію.

“Впродовж мого життя, Слава Богу, я ніколи не стратив був віри і не опускав Сповіді. А були то часи лібералізму, безбожництва, соціалізму і масонства серед молоді дуже поширені”, - згадував Блаженніший.

(Звучить пісня “Гімн тернопільської гімназії

ім. І.Франка”, сл. І.Я.Франка, муз. М.В.Сидора)

(Виходить юнак у формі семінариста і розповідає про семінаристські роки)

Семінарист: “Після зложення гімназійної матури я довго мучився з вибором звання: теології чи філософії. Священником хотів я бути, і родина дуже бажала цього, хотів здобути найвище звання і благородність, стати професором університету. Хотів бути, як тоді говорили, “аристократом духа”. Але дивна рука Господня, котра провадила мене ціле життя, понад всіма життєвими пропастями, провела мене свobodно, і тепер без примусу, - до священства”, - згадував

Владика 17 лютого 1972 року в Храмі Жировицької Матері Божої і святих мучеників Сергія і Вакха у Римі.

Елекція до духовної семінарії у Львові відбулася осінню. На іспитах був присутній Митрополит Андрей, і слова Митрополита – “Будеш прийнятий” – зробили незабутнє враження на молодого кандидата до Духовної семінарії.

Ціле виховання у семінарії було спрямоване на підготування сільських душпастирів, на наукову працю мало звертали увагу. Тому молодий питомець Йосиф почав думати, чи можна б виїхати на вищі студії за кордон. Він звернувся до Митрополита Андрея і представив йому своє гаряче бажання стати священиком і посвятитись університетському навчанню. Митрополит, знавець людей, спостеріг в молодого питомця надзвичайні обдарування, які в недалекому майбутньому могли б бути цінні для церкви. Він усунув його сумнів і запропонував йому виїзд до богословської колегії в Інсбруці (Австрія).

1912-1917 роки – навчання в Інсбруці, активна діяльність у гуртку українських богословів.

У серпні 1917 року Митрополит Андрей, вертаючи з царської тюрми до Львова, переїжджаючи зі Швейцарії через Інсбрук, покликав до свячення Йосифа Сліпого у Львові. Нижчі і дияконські свячення були у Львові, а сященічі – у місті Уневі, в монастирі отців Редemptористів.

Було це 30 вересня 1917 року. Повернувшись до Інсбрука, в першому листі новоерей Йосиф Сліпий дякував своєму святителю Митрополитові Андрею за уділення Тайни священства. Після закінчення навчання в Інсбруці Йосиф Сліпий продовжує навчання у Римі – в університетах Грегоріанум і Анжелікум і в Папському Східному Інституті. Влітку 1922 року тридцятилітній доктор теології повернувся до Львова...

Ведуча: І стає професором догматики Львівської духовної семінарії, а з 1925 року стає її ректором. За дорученням Андрея Шептицького реорганізовує цей заклад на Богословську Академію і керує нею.

Будучи ректором Богословської Академії, з усією повнотою розкривалися видатні таланти Йосифа Сліпого як

і просили Всевишнього, щоб допоміг побачитися з нашим Стрийком.

Наступного дня, а було це 12 липня 1960 року, на свято Петра і Павла, о 19-ій годині прийшла наглядка і повела нас на контрольний пункт, де мало відбутися побачення з довголітнім в'язнем. Після довгого, ретельного огляду нас і наших речей ми нарешті побачили Стрийка. Я його бачила вперше, хоч так багато чула. Він був у куфайці, кирзових чоботях, у ватяних штанях, з паличкою у руці і з порожнім мішком за плечима. Я звернула увагу, що в'язні, які сиділи під стіною на подвір'ї табору, як побачили Митрополита, встали і привіталися. Митрополит їх благословив. Коли Стрийко ввійшов у кімнату, я побачила високе чоло і проникливі очі, в яких з'явилися сльози.

Перед нами стояв 68-літній в'язень-каторжник, який пройшов допити і знущання, катування і морення голодом. Він поблагословив нас, погладив по голові, поцілував. Ми заплакали. Однак Стрийко сказав: “Не плачте. Не можна. Треба вірити і надіятися на ласку Божу”. Про родину Стрийко розпитував вголос. А коли мова заходила про єпископів, священиків, монахинь, то ми писали на клаптиках паперу, які потім розривали на маленькі кусочки. Стрийко розповідав (тобто писав), що слідчі не раз намагалися заманити його хитрими обіцянками, та він не похитнувся і говорив з ними не як в'язень, а як Митрополит Львівський, за свою віру, за свою Церкву, за свій народ. Згадував, що голодування, допити, етапи могли довести людину до розпачу, і він тільки з Божої ласки витримав ті всі пути. Стрийко дякував нам і всім за опіку над ним і сказав, що постійно молиться за нас усіх. Три з половиною години минули, як одна мить. Несподівано заходить наглядка і каже: “Ваше свідання окончено”. Виявляється: час огляду, контролю передачі і очікування теж було враховано. Наші прохання продовжити побачення не допомогли.

Сумно і тяжко було прощатися і пакувати передачу в той порожній тюремний мішок. Стрийко запитав: “Коли ще прийдеш до мене, Олю?” Я зніяковіло відповіла: “Не знаю”. Мама сказала: “Дай Боже дочекати, щоб Ви вже приїхали до

згодом стало відомо, що Митрополит живий. І ця звістка принесла особливу вітху і підтримку вірним українцям, які, мов сироти без доброго батька, залишилися у рідному краї.

Наприкінці 50-х, від імені Митрополита Йосифа поширювалося його Різдвяне послання.

Диктор: “Ми, Митрополит і всі єпископи, пастирі ваші, арештовані, мучені і вивезені на Сибір за святу віру Христову нашу, і за Церкви наші, і за народ багаторстрадальний наш, шлемо до Вас із сибірських снігів і тюремних мурів Благословенство Боже на недалеке Різдво Христове”. “Бог є і буде все і всюди, з цілим нашим багаторстрадальним народом у час його найбільших страждань і мук. Він благословить Вашу боротьбу проти антихриста та винагородить всі ваші муки і кривди. Віруйте йому одному, тримайтеся своєї віри, своєї рідної батьківської землі, своїх церков і своїх хат, своєї мови і Божої Правди; не бійтеся гоніння, труду, жертв і мук, бо все ж для народу нашого і для Христа і Бога Отця нашого”.

Читець: Зарубіжний світ вражено дивувався: якими духовними резервами розпоряджалася людина, що могла таке витримати? З яких джерел надходила внутрішня сила, що могла таке витримати, завдяки якій можна було перенести те, що переходить за межі людських сил і майже людського розуміння.

Зворушують спогади Олі Дволіт.

Оля: В 1960 році родина одержала листа з проханням про приїзд, про зустріч. Було вирішено, що в далеку Мордовію відправиться разом з мамою 16-річна Ольга, племінниця Йосифа Сліпого.

Ось що вона згадує:

Спакувавши речі, необхідні в'язневі, ми разом з мамою 9 липня 1960 року вирушаємо в далеку подорож, аби потрапити на 5-ти годинне побачення з нашим в'язнем-мучеником. Спочатку – поїздом “Москва - Уфа”, станція Потьма-1, глуха тайга, вежі і конвої з псами. І, нарешті, Потьма-2. Навколо – ліси, вежі і бараки. Перевіряють документи, кудись телефонують: “Ждите до завтра, утром Вас вызовут”. Настрій був гнітючий, жаль і біль стискав наші серця. В лісі ми нарвали суніць для Стрийка. Вночі майже не спали. Молилися

ученого і будівничого Церкви, педагога і діяча культури. Його учнями були ієрархи нашої церкви – Мирослав Іван Кардинал Любачівський, Ізидор Борецький, Іван Прашко та ін. У тому моторошному 39-му році Митрополит Андрей Шептицький робить отця Йосифа своїм наступником.

(Читець читає віри “Велетням української Католицької Церкви”)

Читець: Війна розгорілась, гула без упинку,

Сумні дикі вісті тривожили Львів.

Залякані люди шукали спочинку,

Їх долею-горем Владика болів.

Удосвіта рано скликає нараду,

Духовно скріплює там люд свій сумний

Й до них промовляє: “Віднині всю владу

Бере мій наслідник Кир Йосиф Сліпий”.

Грім гримнув у хмарах невидної ночі,

І блискавка миттю прорізала тьму,

Тягар впав великий на вірній плечі

Владики-героя на Божім шляху.

Згасало вже світло в Святім нашім Юрі,

У княжому Львові загув тужно дзвін.

Всі знали, що сталось. Надходив час бурі.

За Гітлером Сталін ішов навздогін.

Андрій, Слуга Божий, віддав Богу Духа,

Його поховали усі, як святця,

А Йосиф, наслідник, в страшну завірюху

Узяв там на плечі важкого хреста.

Несе він хреста на Ісусову славу,

Щоб вже Божа воля настала свята.

Щоби й Україна вже мала державу,

Щоб Церква Христова була лиш одна.

Несе Він хреста, як ту царську корону,

Надлюдські зусилля черпає з небес.

Несе без зітхань, як Христос, аж до гробу,

Щоб Церква і нарід з неволі воскрес.

(Звучить музика. На її фоні – слова диктора)

Диктор: Року Божого, 1945-го, в місяці квітні, дня 11-го, після обшуків на Святоюрській Горі й в Духовній Семінарії,

проведених чужими окупаційними властями, почався мій новий шлях життя. Був це час страшної всенародної скорботи. Здавалося, що всі сили пекла спряглися, щоби обернути мою рідну Землю в руїну, Церкву в попелище, а вірних моїх – у новітніх рабів. Совина хуртовина, що як нищівний вал, два рази прокотилася по всій нашій Батьківщині, залишила спустошення, страхіття і незлічимі жертви, яким не було видно кінця... Для мене почався шлях в'язня...

(Виходить перша виступаюча в старовинному українському костюмі)

Виступаюча: Так почалася драматична вісімнадцятирічна одісея Владика Йосифа, заарештованого за наказом Сталіна, який на той час зумів примиритися з Московським Патріархатом.

Після тривалих обшуків, Митрополита відвезли до тюрми на вулиці Лонцького. З того часу обшуки стали дошкульним ритуалом, який супроводжував Митрополита в його поїздках по тюрмах, казематах і таборах ув'язнення.

Дванадцятого травня в супроводі великого ескорту його відвезли на Львівський залізничний вокзал і розмістили у вагоні. Опівдні поїзд виїхав зі Львова до Києва. В окремому купе митрополита стерегли 3-4 конвоїри, декілька були в коридорах і в сусідніх переділах. З Київського вокзалу “чорний ворон” завіз його до найстрашнішої тюрми у місті – на вулиці Короленка, 33. І знову довготривалі і дошкульні обшуки, після чого двері камери-одиначки надовго закрилися за ним.

Диктор: “Мене водили на слідство день і ніч так, що я буквально падав з ніг, і мене мусили підтримувати, ведучи до слідчого судді. При тому голодував, бо давали на день трошки юшки і 300 грам хліба... А голодування, безсоння і часті довготривалі допити можуть запровадити людину до безум'я. То велика ласка Божа, що я витримав всі ті муки.”

Читець: Слідчі Горюн, Зацитін, Крикун, Майоров та інші старші офіцери постійно мучили Митрополита безсонням, довготривалими допитами, намагаючись схилити його до відступництва від своєї віри, відречення від її єдності з Римським Престолом.

Диктор: “Крикун написав акт і викликав мене по опівночі та наказав підписувати. Я почав читати. Це було очевидно написане в їх стилі, але так, немовби я це говорив.

Все це було брехня, але мене повідомлено, що треба підписувати, бо інакше мене дадуть на кілька днів до води по коліна, або до щурів, і що я загину зовсім безпотрібно. І справді, о годині 9-ій вечора пускали в тюрмі машини, щоб заглушити крики катованих”

Читець: Затії полковників були даремні. У відповідь на тиск слідчих, які вимагали підписання тексту “сповіді” про відречення його від католицької віри, Митрополит мав сміливість вислати радянським властям протест проти спроб підкупу, і при цій нагоді пояснив, чому він не може прийняти таку пропозицію. Та ще раз підтвердив свою вірність Вселенській Церкві, Папському Престолу. Коли слідчі переконалися, що з відступництвом Митрополита нічого не вийде, бо він готовий вмерти за свою Церкву, тоді почалося шантажування. Довгі нічні допити, постійне недосипання, голодування тягнулось майже рік.

Судили Митрополита на основі параграфу 54-1а Карного кодексу УРСР. Вирок був жорстокий – вісім років примусових робіт у суворих сибірських таборах.

Кіров, горішня Печора, Красноярський край, Мордовська Республіка, Республіка Комі, Марійський табір Боїмі, Розаївка, - від самих назв стає моторошно. Коли ж взяти в руки атлас, щоб розшукати ці місцевості на карті, губимося в безкраїх просторах Північного Полярного Кола, Середньої Азії, Поволжя, Сибіру...

І таких виснажливих, втомлюючих етапів Митрополит зазнав чимало, бо власті хотіли замучити ними стійкого у вірі борця. Інколи він повертався вдруге і втретє до тієї самої місцевості, де він раніше був засланий.

(Звучить пісня)

Після засудження до тюремного ув'язнення і примусової праці по таборах холодної Півночі і Сибіру тривалий час не було ніякої вістки ні від нього, ні про нього. Віруючі УГКЦ не знали, чи він живе, чи перебуває у таборах. Була поширена вістка, що Митрополита Йосифа уже немає в живих. Але